

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग (विशेष)
शासन परिपत्रक, क्र.पीईएस-०६/२००१/१०४/वि.शा.-४,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक : २३ जानेवारी २००२.

वाचा :-

- १) शासन परिपत्रक, गृह विभाग (विशेष) क्र.पीईएस-०६८५/१८२(अ)/विशेष-७, दिनांक १४ ऑक्टोबर १९८५.
- २) शासन परिपत्रक, गृह विभाग (विशेष), क्र.पीईएस-०६८५/१८८२(अ)/विशेष-७, दिनांक ११ जून १९८६.
- ३) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.संकीर्ण(युओआर)-१०८७/३२/२१, दिनांक १०-३-१९८७.
- ४) शासन परिपत्रक, गृह विभाग (विशेष), क्र.पीईएस-०६९१/विशा-७, दिनांक २७ मे १९९१.
- ५) शासन परिपत्रक, गृह विभाग (विशेष) क्र.पीईएस-०६८५/१८८२(अ)/सीआर-९/विशा-४, दिनांक ९ फेब्रुवारी १९९५.
- ६) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र. आयएनडी-१०९९/प्र.क्र.३०/९९/१८, दिनांक ११ जून १९९९.
- ७) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र. आयएनडी-१०.००/८७२/१८ (र.वका.), दिनांक १०-५-२००१.

पारिपत्रक

नवी दिन्नी येथील संसद भवनावर दिनांक १३ डिसेंबर २००१ रोजी झालेला अतिरेक्यांकडून हल्ला आणि देशात आतंकवाद्यांकडून घडविण्यात आलेले हल्ले यामुळे राज्यातील अनेक महत्वाच्या ठिकाणांची सुरक्षा व्यवस्था बळकट करणे क्रमप्राप्त झाले आहे. या पार्श्वभूमीवर मंत्रालय सुरक्षा व्यवस्थेचा आढावा शासनाने घेतलेला असून त्यामध्ये काही बदल करण्याचे शासनाने ठरविले आहे. यापुढे मंत्रालयाची सुरक्षा व्यवस्था खालीलप्रमाणे राहील :-

मंत्रालयात वाहनांना प्रवेश :

(१) मंत्रालयातील मुख्य प्रवेशद्वारामधून मा. मुख्यमंत्री व मंत्रिमंडळातील सर्व सदस्य, विधानसभेचे अध्यक्ष व उपाध्यक्ष, विधान परिषदेचे सभापती व उपसभापती, विधानसभेचे व विधान परिषदेचे विरोधी पक्षनेते, उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचे

GR-२००२०मी१५१५मी२मी०००-०२००

GR-MANTRALAYA SECURITY-3.140

अध्यक्ष, शासनाचे महाअभिवक्ता, लोकायुक्त, उपलोकायुक्त, राज्य मानवी हक्क आयोगाचे अध्यक्ष, मुंबईचे महापौर, महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी घोषित केलेले राज्य अतिथी तसेच मुंबई व दिल्ली येथील विविध देशांच्या राजदुतावासाचे प्रमुख त्याचप्रमाणे सचिव व त्यांच्या वरील दर्जाचे अधिकारी यांना प्रवेश देण्यात येईल.

(२) इतर लाल व अंबर दिवा असलेल्या गाडया आणि मंत्रालयामध्ये ज्या गाडयांना पाकीगसाठी वाहन तळाची व्यवस्था देण्यात आली आहे अशाच गाडयांना गार्डन गेटमधून मंत्रालयाच्या आवारात प्रवेश देण्यात येईल. मात्र अशा गाडयांपैकी ज्या गाडयांना मंत्रालयात पाकीगची व्यवस्था उपलब्ध नसेल त्या गाडयांना मंत्रालयाच्याबाहेर गार्डन गेटजवळील व विधानभवनच्या समोरील आरक्षित वाहनतळावर पाकीग करावे लागेल.

(३) इतर सर्व शासकीय व अशास्कीय गार्डन गेटसमोर थांबविण्यात येईल व अभ्यागत गार्डन गेटसमोर उत्तरुन पायी चालून मंत्रालयात प्रवेश करतील.

(४) गार्डन गेटच्या आधी "बॅक हाऊस"जवळ गार्डन गेटने प्रवेश करणा-या सर्व गाडयांची प्रथम तपासणी "बॅक हाऊस"जवळ करण्यात येईल. आणि त्यानंतर गार्डनगेटवरदेखील सुरक्षा व्यवस्थेकडून तपासणी होईल. तसेच आमदार निवासासमोरील मफतलाल हाऊसच्या बाजुनेदेखील लोखंडी अडथळे उभारण्यात येतील, जेणेकरून कोणतीही गाडी गार्डन गेटच्या दिशेने येऊ शकणार नाही.

(५) मंत्रालयात वरील व्यवस्थेनुसार नियमित प्रवेश करणा-या गाडयांना मेन गेट व गार्डन गेटमधून प्रवेश मिळविण्यासाठी विशिष्ट प्रकारचे सुरक्षित स्टिकर्स मंत्रालय सुरक्षा व्यवस्था अधिकारी यांच्याकडून देण्यात येतील.

(६) ज्या मा. व्यक्तीना / अधिका-यांना लाल दिव्याच्या गाडया देण्यात आलेल्या आहेत व त्यांना पर्यायी/खाजगी गाडया वापरावयाच्या असतील तर अशा गाडयांचे नंबर सामान्य प्रशासन विभागाला देऊन त्यांच्याकडून विशिष्ट स्टिकर्स आणि लाल दिवे उपलब्ध करून घ्यावे लागतील. तसेच कोणत्याही परिस्थितीत लाल व अंबर दिवे हे शासकीय परिवहन सेवा यांच्याकडूनच बसवून घेण्यात यावेत आणि याखेरीज इतरत्र कोठेही असे लाल दिवे पुरविले जाणार नाहीत याची दक्षता घेण्यात यावी.

(७) ज्या केंद्र व राज्य शासनाच्या अधिका-यांना त्यांच्या गाडयांना लाल दिवा लावण्याची परवानगी दिली असेल त्यांच्याखेरीज इतर कोणालाही गाडीवर लाल दिवा लावण्यात येणार नाही याबद्दल संबंधित कार्यालय प्रमुख अधिका-यांना सूचित करण्यात यावे की, शासनाने अनुज्ञेय केलेल्या अधिका-यांव्यतिरिक्त त्यांच्या कार्यालयातील इतर अधिका-यांनी त्यांच्या गाडयांना लाल दिवा लावू नये व त्याची अंमलबजावणी करण्याची जवाबदारी संबंधित अधिका-याची राहील.

(८) मंत्रालयातील काही कर्मचारी दुचाकी वाहने वापरून येतात. अशा दुचाकी वाहनांसाठी आरसा गेटच्या बाहेर पाकीगसाठी जागा निश्चित करण्यात येईल. मात्र अपेंग कर्मचा-यांकरिता दुचाकी- तिचाकी वाहनांची तपासणी करून मंत्रालयात प्रवेश द्यावा.

(९) मंत्रालय आवारात सध्या अनेक विभागाच्या नादुरुस्त व निरुपयोगी गाडया बन्याच कालावधीपासून पडून आहेत. त्यांची विल्हेवाट लावण्याबद्दल संबंधित विभागांना यापूर्वीच सामान्य प्रशासन विभागाने कळविलेले आहे. अशा सर्व गाडया अद्यापि मंत्रालयाच्या

आवारात असल्याने त्यांची विल्हेवाट दिनांक ३१-१२-२००१ पूर्वी लावावी असे संबंधित विभागाना सांगण्यात आले होते. अजूनही या गाड्यांची विल्हेवाट झाली नसेल तर या सर्व गाड्यांची संबंधित प्रादर्शिक परिवहन अधिका-यांनी विल्हेवाट परस्पर लावावी आणि यामुळे होणा-या परिणामांची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागाची राहील.

(१०) वरील सर्व व्यवस्था मंत्रालयासमोरील गाडूनचा भाग वापरुन कायमस्वरूपी नवीन व्यवस्था होईपर्यंत अंमलात राहील. तथापि नवीन व्यवस्था सार्वजनिक बांधकाम विभागाने दोन महिन्यात अंमलात आणावी.

पाकींग व्यवस्था :

(११) सध्या एलआयसी सर्कलपासून मंत्रालयाकडे येणा-या रस्त्याच्या बाजूला असलेल्या पे अँड पार्कच्या जागेमध्ये आणि विधानभवनासमोरील पार्किंगच्या जागेमध्ये शासकीय वाहनासाठी विनामुल्य पाकींगची व्यवस्था करण्यात येईल. मात्र मंत्रालयात येणा-या अभ्यागतांच्या खाजगी गाड्या याठिकाणी पाकींग सध्याच्या व्यवस्थेनुसार सशुत्क करण्याची मुभा राहील. या दोन्ही ठिकाणी पब्लिक अनाऊसमेंट सिस्टीम सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत बसविण्यात येईल.

(१२) मंत्रालय आवारातील पाकींग लॉट वाहन क्रमांकासह सामान्य प्रशासन विभागाकडून वितरित करण्यात येतील आणि याठिकाणी जे वाहन क्रमांक नमूद केले असेल तेच वाहन तेथे ठेवण्यात यावे अन्य वाहनाला याठिकाणी ठेवता येणार नाही, याबाबतची खात्री मंत्रालय सुरक्षा व्यवस्थेच्या अधिका-यांनी वेळोवेळी करावी.

मंत्रालयाच्या आवारातील उद्यानाचा काही भाग वापरुन नवीन व्यवस्था सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करण्यात येईल आणि यामध्ये नवीन स्थायी स्वरूपाचे वाहनतळाच्या सविधेचादेखील अंतर्भाव असेल.

अभ्यागतांसाठी मंत्रालयात प्रवेश व्यवस्था :

(१३) मंत्रालयात येणा-या अभ्यागतांच्या संख्येवर काही प्रमाणात नियंत्रण करण्याची आवश्यकता आहे. त्याकरिता सर्व शासकीय व अशासकीय अभ्यागतांना दैनिक प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल. अभ्यागतांना प्रवेशपत्रिका देण्याकरिता गाडून गेट, जनता जनार्दन गेट आणि आरसा गेट याठिकाणी स्वागत कक्ष गृह विभागाने निर्माण करावेत व त्याकरिता आवश्यक तो कर्मचारीवृद्द गृह विभागाने उपलब्ध करून द्यावा. गरजेनुसार अतिरिक्त संवर्गातून कर्मचारी गृह विभागाने वित्त विभागाकडून उपलब्ध करून द्यावा. हे स्वागत कक्ष गृह विभागाच्या नियंत्रणाखाली काम करानील.

मंत्रालयात दुपारी २.०० पूर्वी शासकीय कामकाज असलेल्या बैठकीसाठी प्रवेश करणा-या अभ्यागतांना स्वागतकक्षाकडून दैनिक प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल. सदर बैठकांना उपस्थित राहणा-या अभ्यागतांची यादी व बैठकीच्या सूचनेच्या प्रती आदल्या दिवशी जनता जनार्दन गेट, गाडून गेट, आरसा गेट या तिन्ही ठिकाणच्या स्वागतकक्षास उपलब्ध करून

देण्याची जबाबदारी संबंधित बैठक आयोजित करणा-या अधिका-याची राहील. संबंधित बैठक आयोजित करणा-या विभागाने अथवा संबंधित कार्यालयाने बैठकीच्या सूचनेमध्ये अभ्यागतांनी कोणत्या गेटमधून प्रवेश करावा आणि मंत्रालयातील प्रवेशाकरिता सदर सूचनापत्र आणणे जरुरीचे आहे असा उल्लेख करण्यात यावा. जेणेकरून अभ्यागतांना बैठकीसाठी मंत्रालयात प्रवेश करण्याकरिता स्वागतकक्षाकडून पास देणे सोबीचे ठरेल. जर अभ्यागताकडे अशा बैठकीची सूचना उपलब्ध नसेलतर स्वागत कक्षातील कर्मचा-यांनी याबाबत प्रशासकीय विभागातील बैठक आयोजित करणा-या अधिका-याकडे चौकशी व खात्री करून अभ्यागताला प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल.

दुपारी २.०० पूर्वी लोकप्रातिनिधींना मंत्रालयात प्रवेश जास्तीतजास्त दोन व्यक्तींसह देण्यात येईल. मात्र त्या दोन व्यक्तींना जनता जनार्दन गेट, गार्डन गेट आणि आरसा गेट येथून दैनिक प्रवेशपत्रिकेवरच प्रवेश देण्यात येईल.

जनता जनार्दन गेट, गार्डन गेट आणि आरसा गेट येथील स्वागत कक्षामधून शासकीय कामासाठी आलेल्या सर्व शासकीय/निमशासकीय कर्मचारी/ अधिकारी(मंत्रालयातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्याखेराज) तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अधिकारी/ कर्मचारी यांना अप्रक्रमाने दैनिक प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल. तसेच बैठकीसाठी पूर्वसूचनेनुसार आलेल्या अभ्यागतांनादेखील अप्रक्रमाने दैनिक प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल.

प्रशासकीय विभागांनी अंगर्गत बैठका सोडून बाहेरून मोठ्या संख्येने अभ्यागतांचा सहभाग असलेल्या बैठका दुपारी २.०० नंतरच आयोजित कराव्यात. मंत्रालयात आलेल्या अभ्यागतांकडे सुरक्षा कर्मचारी कधीही त्यांना प्रवेशपत्रिका दाखविण्याविषयी सूचित करू शकतील.

लोकशाही दिन :

(१४) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मा. मुख्यमंत्री व इतर अधिकारी लोकशाही दिनानिमित्त अभ्यागतांना मंत्रालयातील तळमजल्यावरीत प्रेक्षागृहात भेटून चर्चा करण्यासाठी व्यवस्था करण्यात येईल. मात्र या अभ्यागतांनादेखील दैनिक प्रवेशपत्रिका देण्यात येईल.

मा. मंत्री / मा.राज्यमंत्री तसेच मंत्रालय अधिकारी / कर्मचा-यांसाठी ओळखपत्र व्यवस्था

(१५) मा. मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांना सामान्य प्रशासन विभागामार्फत ओळखपत्र देण्यात येईल. याबाबत सदर ओळखपत्राचा नमुना सामान्य प्रशासन विभागाने निश्चित करावा.

सूरी -२००२०मा१५ मा२०१०० -०२००

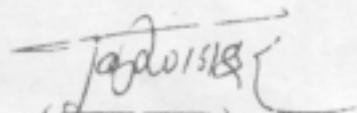
मा. विधानसभा/ परिषद सदस्य तसेच महाराष्ट्र राज्यातील लोकसभा/ राज्यसभा सदस्य यांनादेखील सामान्य प्रशासन विभागाने ओळखपत्र देण्याची व्यवस्था करावी. याबाबत संसदीय कार्य विभागाने विधान मंडळ सचिवालय यांच्याशी विचारविनिमय करून ओळखपत्राचा नमूना निश्चित करून घ्यावा आणि सामान्य प्रशासन विभागाला तो उपलब्ध करून द्यावा.

क्वीक रिस्पॉन्स टिम :

(१६) मंत्रालय आवारात कठीण प्रसंगाला तोंड देण्यासाठी उपयुक्त अशी क्वीक रिस्पॉन्स टिम ठेवण्याची व्यवस्था पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई यांच्याकडून करण्यात येईल. जेणेकरून मंत्रालयाच्या सर्व भागात त्यांना त्वरेने हातचाल करणे शक्य होईल.

तरी सर्वांना विनंती करण्यात येते की, वरील सूचनांचे त्यांनी कृपया काटेकोरपणे पालन करून शासनाचे धोरण यशस्वीपणे राबविण्यास सहकार्य करावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(किरण ठाकुर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग (विशेष).

प्रति,

राज्यपाल यांचे सचिव

मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव

मा. उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव

सर्व मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव

शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव

प्रधान सचिव (१), विधान मंडळ सचिवालय,विधान भवन,मुंबई

प्रधान सचिव (राजशिष्टाचार), सामान्य प्रशासन विभाग,मंत्रालय,मुंबई,

सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग,

प्रबंधक, लोकायुक्त कार्यालय,मुंबई,

प्रबंधक, उच्च न्यायालय,मुंबई,

सचिव, महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग,

सह सचिव/उप सचिव (आस्थापना), सर्व मंत्रालयीन विभाग,

निवड नस्ती.

८०२-२००२०८१५ १५ भृ०८१००० - ०२००